

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Villa Waterhof met tuin

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Villa Waterhof met tuin

Titel:	Villa Waterhof met tuin
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Lubbeek
Deelgemeente:	Lubbeek
Bron:	Schepping: 2016-07-26 Bijwerken: 2018-10-05 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/303063
Coördinaten:	Breedte: 4.8287817194 Lengte: 50.8965491863

Primaire tekst

Eclectische villa (1869) met mooie, kleine tuin (1,5 hectare) in landschappelijke stijl; vijver met eilandje (gevormd door de ringgracht van het in 1902 verdwenen huis van plaisantie); enkele zeldzame oude bomen.

Toen in 1824 het Primitief kadaster van de gemeente Lubbeek werd opgemaakt, bezat Jan Baptist Van Roost, "hoedemaeker" uit Leuven, te Lubbeek circa 28 hectaren, waaronder een blok van 4 hectare op de hoek van de Gellenbergstraat en de Diestsesteenweg, aan de voet van de Oratoriënberg. De kern hiervan werd gevormd door een huisje (perceel nr. 367) op een omgracht perceel (nr. 366) en, 40 meter naar het westen, een tweede, groter huis (nr. 262). De percelen waarop dit tweede gebouw zich bevond (nrs. 360, 361, 363 en 359) waren eveneens door een (nu gedeeltelijk verdwenen) ringgracht omgeven. Het eilandje (perceel 366) en het perceel ten zuiden hiervan (perceel 364) werden omschreven als "*plaisir tuin*", de percelen die het grote gebouw omgeven als "*boomgaard*", "*hof*" en – tegen het Oratoriënbos aan – "*land*". Aan de overzijde van de steenweg Leuven-Diest, die werd aangelegd in 1778, lag het zogenaamde Oratoriënhof.

Tijdens het Ancien Régime behoorde dit goed toe aan het Oratoriënklooster in de Mechelsestraat te Leuven. Het werd in 1800 opgekocht door Charles-François Laffilé uit Brussel en later doorverkocht aan Van Roost. Het gebouwtje op het eiland werd door de oratorianen gebruikt als buitenhuis of 'speelhof'. Dergelijke situatie (boerenhof versus huis van plaisantie) vinden we terug op tal van andere plaatsen in de regio, vaak in een klerikale context, onder meer te Holsbeek (het Groot College van de Heilige Geest, nu [kasteel Van Tilt](#)), Heverlee-Egenhoven (Jezuïetenhof), Lubbeek (het speelhof van de Sint-Geertruiabdij, nu [kasteel de Biolley-T'Serclaes](#))... Ten westen hiervan strekte zich het Oratoriënbos uit, een langgerekt blok van ongeveer 5 hectare, waarvan slechts één vijfde tot het eigendom Van Roost behoorde, maar dat historisch één geheel vormde met het Waterhof. Het werd ontsloten door een centrale en een perifere weg, die aansloten bij de gracht rond het Waterhof en het is niet uitgesloten dat het Oratoriënbos als 'lustbos' of 'bosquet' ooit deel uitmaakte van de 'lusthof' rond het Waterhof.

In 1869 wordt midden in het grote perceel tussen het eilandje en de Diestsesteenweg (nr. 370), door de weduwe van een van de nazaten Van Roost, een nieuwe villa gebouwd, een eclectisch gebouw met neo-Lodewijk-XV-inslag, in baksteen op een rustica-sokkel, volgens een vierkant grondplan en met een tentdak. Opvallend en in sterk contrast met het rode bakstenen metselwerk zijn de witgeschilderde geblokte hoekpilasters, de horizontale muurbanden en kordons en bandomlijstingen van de steekboogvensters. Het kasteel is toegankelijk via een bordestrap met een ijzeren leuning. Uit dezelfde bouwcampagne dateert waarschijnlijk ook de boogbrug met prachtige smeedijzeren leuning, die het eilandje met het 'vasteland' verbindt. Bij de Gellenbergstraat wordt ten slotte ook een koetshuis gebouwd. Het oude huis van plaisantie wordt in 1870 (in kadastrale termen) gedegradeerd tot "*landgebouw*", in 1902 tot "*paviljoen*", om tenslotte helemaal te verdwijnen. In 1902 wordt tegen

de oostgevel van de villa ook een traptoren gebouwd met een bijkomende ingang, toegankelijk via een steektrap. Het andere gebouw, mogelijk een vroegere hovenierswoning, wordt in 1891 omgebouwd tot een semi-gesloten hoeve met een losstaand bakhuis (perceel nr. 371b).

De toegang die zich oorspronkelijk aan de Diestsesteenweg bevond, werd in een recent verleden verlegd naar de minder drukke Gellenbergstraat, maar de lusvormige ontsluitingsweg naar het kasteel is nog zichtbaar. De bomen die deze ruimte omringen vormen een scherm waarin qua textuur, opbouw en kleur sterke contrasten voorkomen. Het meest in het oog springend is een cultivar van Japanse vingeresdoorn (*Acer palmatum* 'Matsumurae'), dat als enige exemplaar van deze esdoorn-cultivar vermeld staat in Bomen in België. Opvallend zijn ook de zware exemplaren hemelboom (*Ailanthus altissima*), zomereik (*Quercus robur*), reuzenlebensboom (*Thuja plicata*) en, enigszins verscholen, een zeldzame 'Borneyensis' treurbeuk (*Fagus sylvatica* 'Borneyensis') en een van de laatste in de regio overlevende iepen (*Ulmus x hollandica*).

Het perspectief dat zich achter het kasteeltje aandient is bescheiden van afmeting maar verrassend. Men kijkt uit op de brede arm van de gracht rond het speelhuis-eilandje. Het interessantste waarnemingspunt bevindt zich wellicht aan de zuidwestelijke rand van de gracht: het kasteel met zijn spiegelbeeld, omlijst door de robinia's op het eilandje, een monumentale bruine beuk en het silhouet van een oude vertakte Thuja. Van op hetzelfde punt is ook de grachtarm met de boogbrug zichtbaar. In het zuidelijke gedeelte van het park, aan de rand van een bosplantsoen, bevindt zich een reusachtige tamme kastanje (*Castanea sativa*), die mogelijk uit de tijd van de oratorianen dateert.

Merkwaaardige bomen (Opname 23 september 1997. Stamomtrek standaard gemeten op 150 cm hoogte.)

- 3. tamme kastanje (*Castanea sativa*) **459**
- 4. zomereik (*Quercus robur*) **344**
- 8. gewone robinia (*Robinia pseudoacacia*) **284**
- 19. bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') **364**
- 21. hemelboom (*Ailanthus altissima*) **335**
- 22. zomereik (*Quercus robur*) **355**
- 26. gewone taxus (*Taxus baccata*) **200**
- 28. Japanse vingeresdoorn cultivar (*Acer palmatum* 'Matsumurae') **113** (15)
- 29. gewone trompetboom, cultivar met geelblad (*Catalpa bignonioides* 'Aurea') **208** (40)
- 30. reuzenlebensboom (*Thuja plicata*) **406** (30)
- 34. treurbeuk (*Fagus sylvatica* 'Borneyensis') **222**
- 35. Hollandse iep (*Ulmus x hollandica*) **312**
- 43. zilverlinde (*Tilia tomentosa*) **274**
- 44. pruim (*Prunus domestica*) **191**

Auteur: De Jaeck, Herlinde

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Mondelaers, Lydie

Datum: 2002

Titel Text: Tuin bij villa Waterhof

Grafische documenten



De leuning van de boogbrug. (Deneef, Roger, 23-09-1997, ©Vlaamse Gemeenschap)



Restant van de oude ringgracht en de boogbrug. (Deneef, Roger, 23-09-1997, ©Vlaamse Gemeenschap)

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Villa Waterhof met tuin



Het Waterhofkasteel vanuit het noordwesten. (Pauwels, Oswald, 01-01-1999, ©Vlaamse Gemeenschap)



Het kasteel gezien van over de vijver, restant van een oude ringgracht. (Pauwels, Oswald, 01-01-1999, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Primitieve Kadastrale legger Lubbeek, artikel 552.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Lubbeek 1869/5, 1891/26 en 1902/10.

BAUDOIN J.C., DE SPOELBERCH Ph., VAN MEULDER J. & JACOBS R. 1992: *Bomen in België. Dendrologische inventaris 1987-1992*, Stichting Spoelberch-Artois i.s.m. de Belgische Dendrologische Vereniging, 329.

HALFLANTS J. 1965: *Oost-Brabant. I. Het mooie Hageland (2de druk)*, Leuven, Renova, 174.

WAUTERS A. 1963: *Géographie et histoire des communes belges arrondissement de Louvain, canton de Glabbeek*, Bruxelles, Culture et Civilisation, facsimile van editie 1882, 73.

Relaties

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/120530>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/300247>

Beknopte karakterisering

Datering: derde kwart 19de eeuw, tweede helft 19de eeuw

Typologie: bakhuizen, koetshuizen, tuin- en parkbeplantingen, tuinbruggen, vijvers, villa's (bouwkundig erfgoed), villatuinen